

2010

III ტესტი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა საგამოცდო ტესტის ბუკლეტი და ამ ტესტის პასუხების ფურცელი.

გაითვალისწინეთ, გასწორდება მხოლოდ აკსენტის ფურცელი!

პასუხების ფურცლის გაპერვა დაუმვარებელია!

ტესტის ბუკლეტი შეგიძლიათ გამოიყენოთ მხოლოდ შავი სამუშაოსათვის!

ქართული ენისა და ლიტერატურის ტესტი სამი ნაწილისაგან შედგება: I. ქართული ენა; II. ქართული ლიტერატურა; III. წაკითხულის გააზრება და წერითი დავალება.

I ნაწილის (ქართული ენა) №1 დავალება შემდეგნაირად უნდა შეასრულოთ: მაგალითად, თუ პირველი (1) ხაზგასმული სიტყვისათვის შეარჩიეთ ლექსიკური ერთეული, რომელიც გ ასოთია აღნიშნული, ამ შემთხვევაში უჯრედების პირველ სტრიქონში X-ით ის უჯრედი უნდა მონიშნოთ, რომელიც „გ“ ასოს შეესაბამება. მეორე სტრიქონში X ნიშანი იმ ასოს ქვეშ უნდა დასვათ, რომელიც მეორე (2) ხაზგასმული სიტყვისათვის თქვენ მიერ შერჩეულ ლექსიკურ ერთეულს შეესაბამება და ა.შ.

თუ პასუხების ფურცელში უჯრედი შეცდომით მონიშნეთ, მაშინ იგი მთლიანად გააშავეთ და იმავე სტრიქონში მონიშნეთ სხვა უჯრედი.

ტესტის I ნაწილის დანარჩენი დავალებებისა და II ნაწილის (ქართული ლიტერატურა) შესრულებისათვის აუცილებელი ინსტრუქციები მოცემულია ბუკლეტში და თან ახლავს შესაბამის დავალებებს. შერჩდლებით გაიცანით ამ ინსტრუქციებს და არ დაგავიწყდეთ პასუხების გადატანა პასუხების ფურცელში.

ტესტის III ნაწილი – წაკითხულის გააზრება და წერითი დავალება – ორი დავალებისაგან შედგება. უნდა აირჩიოთ რომ-ერთი მათგანი (ან №1 ან №2) და უნდა შეასრულოთ ამ დავალებაში მოცემული: ა) წაკითხულის გააზრებაც და ბ) წერითი დავალებაც.

წაკითხულის გააზრების შესრულებისას გაითვალისწინეთ: თუ თქვენ აირჩიეთ დავალება №1, აღნიშნები პასუხების ფურცელში გადაიტანეთ საგანგებოდ ამ დავალებისათვის გამოყოფილ ადგილას (დავალება №1 – ა) წაკითხულის გააზრება), ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ აირჩიეთ დავალება №2, აღნიშნები პასუხების ფურცელში გადაიტანეთ №2 დავალებისათვის გამოყოფილ ადგილას (დავალება №2 – ა) წაკითხულის გააზრება). შეგიძლიათ წაკითხულის გააზრების ყველა პასუხი ჯერ ტესტის ბუკლეტში მონიშნოთ და შემდეგ გადაიტანოთ პასუხების ფურცლის სათანადო ადგილას.

წერითი დავალების შავი ვარიანტის დასაწერად ტესტის ბუკლეტში საგანგებოდ ამისათვის გამოყოფილია რამდენიმე გვერდი (გვ. 13-15).

განსაზღვრულობის აუცილებელია უკეთეს პასუხების ფურცელში!

გაითვალისწინეთ, არ გასწორდება სი დაგალება, რომელიც პასუხებს შეურცელში საგანგებოდ ამ დავალებისათვის გამოყოფილ ადგილას არ იშვიათ გადატანილი!

არსად მიუთითოთ თქვენი სახელი და გვარი და არც პიროვნების იდენტიფიცირების სხვა საშუალება, წინააღმდეგ შემთხვევაში ნაშრომი არ გასწორდება!

ტესტის შესასრულებლად გეძლევათ 4 საათი.

გისურვებთ წარმატებას!

I. ქართული ენა

(4) 1. ტექსტში ხაზგასმული სიტყვების ნაცვლად შეარჩიეთ, ჩამოთვლილთაგან რომელია კონტექსტისათვის უფრო შესაფერისი ლექსიკური ერთულები.

- ა) ერთგული;
- ბ) ბრიალები;
- გ) იმედისმომცემი;
- დ) კდებამოხილება;
- ე) კეთილგონიერება;
- ვ) ხაიძღოვ;
- ზ) ხაოცარი;
- თ) ხაოცნები;
- ი) დვივდება;
- კ) ხარობს.

საგნობრივ სიმბოლიკაში ყვავილს მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს. ევროპულ კულტურაში ერთ-ერთი პოპულარული სიმბოლოა ია. მაღალი ხევის ჩრდილში ამოსული ეს (1)საკვირველი ყვავილი (2)თავმდაბლობას განასახიერებდა. ოქონი ია უმანკოების სიმბოლოა. გავრცელებული რწმენის თანახმად, იგი ქალწულთა საფლავებზე (3)იზრდება. ლურჯი ია (4)თავდადებულ სიყვარულზე მიანიშნებს.

თქვენ მიერ შერჩეული პასუხები ხაზგასმული სიტყვების შესაბამისი ნომრების გასწროვ მოცემულ უჯრედებში აღნიშნეთ X-ით.

ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ
☐									
☐									
☐									
☐									

(10) 2. ტექსტში დაშვებულია მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული და სინტაქსური შეცდომები. ხუთ წინადადებაში თითო-თითო შეცდომაა, ხუთი წინადადება უშეცდომოა.
თუ წინადადებაში შეცდომაა დაშვებული, აღნიშვნა **X** გააკეთეთ პირველი რიგის შესაბამის უჯრედში, ხოლო თუ წინადადებაში შეცდომა არაა, აღნიშვნა **X** გააკეთეთ მეორე რიგის შესაბამის უჯრედში.

- | | I
შეცდ. | II
უშეცდ. |
|---|--------------------------|--------------------------|
| 1. ცნობილი ფილოსოფოსი და ფილოლოგი ეფრემ მცირე მოღვაწეობდა XI საუკუნის II ნახევარში. | ☐ | ☐ |
| 2. ეფრემი კონსტანტინოპოლიში ეზიარა ბიზანტიურ კულტურას და სრულ-ყოფილად შეისწავლა ბერძნული ენა. | ☐ | ☐ |
| 3. საბერძნეთიდან იგი გადავიდა შავ მთაზე, სადაც შეუერთდა ქართველ მოღვაწეთა მრავალ რიცხოვან ჯგუფს. | ☐ | ☐ |
| 4. ეფრემმა დაგვიტოვა მდიდარი შემოქმედებითი მემკვიდრეობა ორიგინალური და ნათარგმნი თხზულებების სახით. | ☐ | ☐ |
| 5. იგი არ ჯერდებოდა ტექსტის მხოლოდ თარგმნას და მას სიტყვათა განმარტებებს ურთავდა. | ☐ | ☐ |
| 6. ეფრემი ამ გზით ამდიდრებდა ლექსიკურ ფონდს, რითაც ხელს უწყობდა სალიტერატურო ენის სრულყოფას. | ☐ | ☐ |
| 7. იგივე მიზნით იგი იკვლევდა იშვიათად ხმარებული ქართული სიტყვების წარმომავლობას და განმარტავდა მათ. | ☐ | ☐ |

8. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს ეფრემის როლი ქართული გრამატიკული აზროვნების განვითარებაში.
9. ეფრემის შრომებში განხილულია საკითხები, რომელიც ენის ნორმალიზაციას უკავშირდება.
10. მან ბერძნულ ენის ანალოგით შექმნა პუნქტუაციის სისტემა და არაერთი გრამატიკული ტერმინი.

(14) 3. ტექსტში დაშვებულია სულ 11 მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული, სინტაქსური, პუნქტუაციური შეცდომა და სტილისტური ხარვეზი. **გაასწორეთ** ეს შეცდომები და ხარვეზები და **იხე გადაწერეთ ტექსტი**, რომ არც ერთი წინადადების შინაარსი არ შეცვალოთ. თუ თქვენ მიერ გადაწერილ ტექსტში არ იქნება არც ერთი შეცდომა, დამატებით მოგეცემათ 3 ქულა.

გაითვალისწინეთ, ერთ წინადადებაში შეიძლება შეგხვდეთ ერთზე მეტი შეცდომა ან ხარვეზი.

კატების ოჯახში გამოიყოფა პანტერათა სახეობა რომელსაც მიეკუთვნებიან შემდეგი მტაცებლები ლომი, იაგუარი, ვეფხვი და ლეოპარდი. ამ სახეობის ყველაზე დიდი წარმომადგენელია ვეფხვი. იგი ნადირობას ღამით აწარმოებს. ვეფხვი გზა და გზა მაღალ ბალახში იმალება და მსხვერპლს სიბრძეში უეცრად ესხმის თავს. იგი ნანადირევის ნარჩენებს ფოთლებით ჰყარავს. ვეფხვის ახალდაბადებული ნაშიერები საშინლად ლამაზები, მაგრამ ბრმები და უსუსურებია. ყველი მათთაგანი დედაზეა დამოკიდებული.

საჭიროა ვუზრუნველყოთ ამ უნიკალური ოჯახის უსაფრთხოება, რადგან დიდი კატების რამდენიმე სახეობას, რომელთაც ადამიანებმა საარსებო გარემო შეუზღუდეს გადაშენების გზაზე.

(12) 4. წარმოიდგინეთ, რომ თქვენი სკოლის სამეურვეო საბჭომ გამოაცხადა კონკურსი: საუკუთხესო დონისძიება თემაზე – „უცხოური ენების შესწავლა ხალხთა დაახლოების აუცილებელი პირობება“. კონკურსში მონაწილეობის მისაღებად შექმნით ტექსტი შემდეგი მოთიქებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რამდენად აქტუალურია ეს თემა;
- აღწერეთ, კონკრეტულად რის გაკეთებას აპირებთ;
- დაასაბუთეთ, რა მნიშვნელობა ექნება ამ დონისძიებას უშუალოდ თქვენი სკოლისათვის.

შეარჩიეთ ოფიციალურ-საქმიანი ტექსტის სტილი. ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული, უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ტექსტი გამოიყოფილია ადგილი შავი სამუშაოსათვის, რომელიც არ სწორდება (სურვილის მიხედვით, შეგიძლიათ გამოიყენოთ ან არ გამოიყენოთ იგი).

გაითვალისწინეთ: არსად მიუთითოთ თქვენი სახელი და გვარი და არც პიროვნების იდენტიფიცირების სხვა საშუალება, წინააღმდეგ შემთხვევაში ნაშრომი არ გაასწორდება!

შავი სამუშაოსათვის

II. ქართული ლიტერატურა

(3) 5. იაკობ ხუცესის ოქზულებაში „შუშანიკის წამება“ ვკითხულობთ:

და ვითარ შევედი შინა, ვიხილე ხატი მისი დაბძარული და განსივებული, და აღუტე ვე ხმაი და ვტიროდე. ხოლო წმიდამან შუშანიკ მრქუა მე: „ნუ სტირ ჩემთვის, რამეთუ დასახამ სიხარულისა იქმნა ჩემდა დამეკ ესე“. და მე ვარქუ წმიდასა შუშანიკს: „მიბრძანე და მოგბანო სისხლი ეგე პირსა შენსა და ნაცარი, რომელი თუალთა შენთა შთახუ-ულ არს, და სალბუნი და წამალი დაგდევა, რათა, ჰე, და-მე-თუ განიკურნო“. ხოლო წმი-დამან შუშანიკ მრქუა მე: „ხუცეს, მაგას ნუ იტყვი, რამეთუ სისხლი ესე განმწმედელი არს ცოდვათა ჩემთაი“.

- განვითარეთ, შუბანიერის აზრით, რატომ არ არის სატირელი მისი მდგომარეობა (ციტირება და დაუშვებელია!).
 - განვითარეთ, დედოფლის მიმართ ხუცესის რა დამოკიდებულება ჩანს მისსავე სიტყვებში.
 - აძიოსერეთ ექვსი სიტყვა, რომლებშიც ჩანს, რატომ არ ეთანხმება დედოფალი იაკობს.

(4) 6. ფატმანი ავთანდილს უამბობს უსენის შესახებ:

„რას ვაგრძელებდე? გატეხა ფიცი, სიმტკიცე სჯულისა, უამბო პოვნა ქალისა, მჭერეტაგან მზედ სახულისა. მეფესა მეტად ეამა, მიეცა ლხინი გულისა, უბრძანა დარბაზს მოყვანა, სრულ-ქმნა უსენის თქმულისა.

მე აქა ჩემსა ამოდ ვჯე, მუნამდის არ მიკვნესია.

შემოდგა კარსა მეფისა მონათა უხუცესია,

თანა ჰყვა მონა სამოცი, ვით ხელმწიფეთა წესია,

მოვიდეს, დია გავკვირდი, ვთქვი: „რამე საქმე ზესია“.

1. განმარტეთ, კონკრეტულად რაში გამოიხატა უსენის მიერ ფიცის გატეხა.

2. დაასახელეთ, მეფის რა ემოცია ჩანს პირველ სტროფში (ციტირება დაუშვებელია!).

3. განმარტეთ, რა მიზნით ეწვია ფატმანს მეფის მონათა უხუცესი.

4. ამოიწერეთ სამი სიტყვა, რომელმიც ჩანს – ამ მომენტამდე ფატმანი კმაყოფილი იყო თავისი ცხოვრებით.

(3) 7. ყურადღებით წაიკითხეთ მონაკვეთი დავით გურამიშვილის „დავითიანიდან“:

სახით სიტყვა შვენიერო, სხიო, მზეთა მზის სახეო,

ვეძებე და შენი მზგავსი მე აქ ვერცადა ვნახეო;

გეაჯები, ნუ გამწირავ, მოვკვდე, შენ კერძ დამმარხეო,

ჯოჯოხეთში ნუ ჩამაგდებ, მიწყალობე სამოთხეო!

გამე, ჩემო საესავო, ტკბილო ცხოვრებისა წყარო,

გავეყარე შენს სახესა, ვა თუ, ვეღარ შავეყარო!

აწ შენვე გთხოვ, შენ შემყარო, ვინც გარდასოენ ცა-სამყარო,

მასაც გვედრებ, ვინც გამყარა, მისი ჯავრიც ამამყარო!

1. ამოიწერეთ სტრიქონი, რომელმიც ჩანს, რომ დავითი ამქვეყნად ვერ ხედავს უმაღლეს სულიერ ფასეულობას.

2. განმარტეთ, რა იგულისხმება გადატანითი მნიშვნელობით სიტყვებში: „შენ კერძ დამმარხეო“ (ციტირება დაუშვებელია!).

3. განმარტეთ, რა არის პოეტის სევდის მიზეზი.

(3) 8. ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწყვეტი ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსიდან „ფიქრი მტკვრის პირას“:

წარვედ წყალის პირს სევდიანი ფიქრო გასართველად,

აქ ვეძიებდი ნაცნობს ადგილს განსასვენებლად;

აქ ლბილს მდელოზედ სანუგეშოდ ვინამე ცრემლით,

აქაც ყოველი არე-მარე იყო მოწყენით;

ნებად მოდელავს მოდუდუნე მტკვარი ანკარა

და მის ზვირთებში კრთის ლაუგარდი ცისა კამარა.

იდაყვ-დაყრდნობილ ყურს ვუგდებ მე მისსა ჩხრიალსა

და თვალი რბიან შორად, შორად, ცის დასავალსა!

1. განმარტეთ, რატომ ისწრაფვის პოეტი მტკვრის ნაპირას განმარტოებისაკენ (ციტირება დაუშვებელია!).

2. ამოიწერეთ პირველი სტროფიდან სტრიქონი, რომელმიც გამოყენებულია გაპიროვნება.

3. განმარტეთ, რისკენ ისწრაფვის პოეტის მზერა (ციტირება დაუშვებელია!).

(3) 9. ყურადღებით წაიკითხეთ მონაკვეთი ილია ჭავჭავაძის მოთხოვნიდან „გაცია-ადამიანი?!“:

ვინც ლუარსაბის სახეში თავის-თავს იცნობს, ვინც ლუარსაბზედ დაწერილს თავის-თავზედ მიიღებს, ის, რასაკვირველია, ლაფის სროლას დამიწყებს და „გიუიას“ დაუძა-

ხებს ამ მოთხოვნის უხეირო დამწერსა. ეს კარგად იცოდნენ, რომ ჩვენ პირთან საქმე არა გვაქვს, ჩვენ საზოგადო ჭირზედა ვწერთ.

სხვამ რაც უნდა სოქვას, მე კი ამ სიტყვების სიმართლით გავამხნევებ ჩემს თავსა: „მოყვარეს პირში უძრახე, მტერს პირს უგანაო“... ზოგი გულის-ტკივილს იმითი იჩენს, რომ მოყვარეს ცუდსაც უქებს, და ზოგი კი იმითი, რომ ცუდს უწუნებს. ამ ორგვარ ხალხში რომელს უფრო მეტი და ჭეშმარიტი გულის-ტკივილი და სიყვარული აქვს – ეს თითონ მკითხველმა გამოიცნოს.

1. განმარტეთ, რატომ ვარაუდობდა ილია, რომ მის თანამედროვე მკითხველს ლუარსაბის სახეში შეიძლებოდა საკუთარი თავი ეცნო (ციტირება დაუშვებელია!).
2. განმარტეთ, მკითხველის რა რეაქციას ელის ავტორი (ციტირება დაუშვებელია!).
3. ჩამოაყალიბეთ პრინციპი, რომელსაც, ამ ტექსტის მიხედვით, უნდა ემსახურებოდეს მწერლობა (ციტირება დაუშვებელია!).

(3) 10. გაუაფშაველას პოემაში „გველის მჯამელი“ ვკითხულობთ:

გამარჯვებულნი მოდიან
ხევსურეთს ვაჟნი მუდამა.
ზღუდე გამაგრდა ქართლისა,
მტერს შაუკერეს სუდარა.
ერი თუ მტრის მძლეველია,
მის მეტი არა უნდარა...
ხევსურებს არა უშავორა,
ველარვინ პედედავს რჩოლასა...

1. გადმოუკით თქვენი სიტყვებით, რა იგულისხმება სტრიქონში: „ზღუდე გამაგრდა ქართლისა“.
2. დაახახელეთ, რა მხატვრული საშუალებაა გამოყენებული მეოთხე სტრიქონში.
3. ამოიწერეთ სიტყვა, რომელიც გადატანითი მნიშვნელობით აღნიშნავს მტრობას.

(4) 11. ლეო ქიაჩელის მოთხოვნაში „პაკი აბბა“ ვკითხულობთ:

ძალიან უცნაური სახის ადამიანი გამოჩნდა, რომლის დანახვამ სოხუმელები ძალიან გააოცა... ამათი გაოცების მიზეზი ის იყო, რომ ამ კაცის ერთ ტანზე ორ პირისახესა და სამ თვალს ხედავდნენ სრულიად გარკვეულად. იგი ნავს ორნაირი მიმართულებით დასცემერდა: ერთოვალიანი სახით რომ დელეგატებს ათვალიერებდა, მეორე ორთვალიანი სახით ვასილი ხრიტანიუკს დასხერებოდა რაღაც სასტიკი, რისხვიანი გამომეტყველებით, რომელსაც არ შეიძლებოდა შიში არ გამოეწვია. – შავი ქურთუა ეცვა, სახელოებზე ყაითანშემოვლებული, რომლის კალთის ქვეშ მარჯვენა გვერდზე მოგრძოლულიანი რევოლვერი ეკიდა ბუდით.

1. განმარტეთ, კონკრეტულად რა იყო უცნობის გარეგნობაში საოცარი.
2. დაახახელეთ ამ პერსონაჟის სულიერი თვისება, რომელზედაც მიგვანიშნებს ავტორი.
3. განმარტეთ, გაოცების გარდა, კიდევ რა განცდა დაეუფლათ სოხუმელებს.
4. დაახახელეთ ლიტერატურული მიმართულება, რომელსაც მიეკუთვნება ეს ტექსტი.

(2) 12. ტიციან ტაბიძის ლექსში „მე ყაჩაღებმა მომკლეს არაგზზე“ ვკითხულობთ:

და გადავურებ ალმას უფსკრულებს,
კვალდაკვალ ჩემი დემონი მომდევს,
ვხედავ გიგანტის შოლტის მუსკულებს
და რკინის ბაწარს, ყელზე რომ მომდებს.

1. ამოიწერეთ სტრიქონი, რომელიც ნიკოლოზ ბარათაშვილის ერთ-ერთ პოეტურ სახეს ეხმიანება.
2. განმარტეთ, რა განცდაა გამოხატული ბოლო ორ სტრიქონში.

III. წაკითხულის გააზრება და წერითი დავალება

აირჩიეთ ორი დავალებიდან ერთ-ერთი და მხოლოდ ის შეასრულეთ!

წაკითხულის გააზრების შესრულებისას **გაითვალისწინეთ:** თუ თქვენ აირჩიეთ დავალება №1, აღნიშვნები პასუხების ფურცელში გადაიტანეთ საგანგებოდ ამ დავალებისათვის გამოყოფილ ადგილას (დავალება №1 – ა) წაკითხულის გააზრება), ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ აირჩიეთ დავალება №2, აღნიშვნები პასუხების ფურცელში გადაიტანეთ №2 დავალებისათვის გამოყოფილ ადგილას (დავალება №2 – ა) წაკითხულის გააზრება).

დავალება № 1

„ვეფხისტყაოსანში“ მოთხოვობილია ფატმან ხათუნის გამიჯნურების ამბავი:

სჯობს სიშორე დიაცისა, ვისგან ვითა დაითმობის:

გილიზდებს და შეგიკვეთებს, მიგინდობს და მოგენდობის,
მართ ანაზდად გილალატებს, გაჰკვეთს, რაცა დაესობის.

მით დიაცისა სამალავი არასთანა არ ეთხოვობის.

ფატმან ხათუნს ავთანდილის გულსა ნდომა შეუვიდა,

სიყვარული მეტის-მეტი მოემატა, ცეცხლებრ სწვიდა.

დამალვასა ეცდებოდა, მაგრა ჭირთა ვერ მალვიდა,

იტყვის: „რა ვქმნა, რა მერგების?“ აწვიმებდა, ცრემლთა ღვრიდა...
დაწერა წიგნი საბრალო, მის ყმისა მისართმეველი,

მისისა მიჯნურობისა, მისთა პატიქთა მცნეველი,

მისთა მსმენელთა გულისა შემძვრელი, შემარხეველი,

უსტარი შესანახავი, არ ცუდად დასახეველი:

„ჟე, მზეო, ღმერთსა ვინათგან მზედ სწადდი დასაბადებლად,

მით შეგქმნა მოშორვებულთა ჭირთა, არ ლხინთა მწადებლად,

ახლოს შემყრელთა დამწველად, მათად ცეცხლისა მადებლად,

მნათობთა შენი შეხედვა ტკბილად უჩს, დასაქადებლად.

შენ გტრფიალობენ მჭვრეტელნი, შენთვის საბრალოდ ბნდებიან,

ვარდი ხარ, მიკვირს, ბულბულნი რად არ შენზედა კრფებიან!

შენი შვენება ყვავილთა აჭნობს, ჩემნიცა ჭნებიან;

სრულად დამწვარვარ, თუ მზისა შუქნი არ მომესწრებიან...

მე ვირე ამა წიგნისა პასუხი მომივიდოდეს,

გცნობდე, გინდოდე საკლავად, ან ჩემი რა გაგვიდოდეს,

მუნამდის გავდლო სულთა დგმა, გული რაზომცა მტკიოდეს,

სიცოცხლე ანუ სიკვდილი გარდმიწყდეს, ნეტარძი, ოდეს!“

ფატმან ხათუნ დაწერა და გაუგზავნა წიგნი მისი.

ყმამან ასრე წაიკითხა, და ვინმეა ანუ თვისი;

თქვა: „არ იცის გული ჩემი, ვინ მაშიკობს, ვისსა ვისი!

რომე მიმიჩს სამიჯნურო, რათ ვამსგავხო მე მას იხი!“

თქვა: „ყვავი ვარდსა რას აქმნევს ანუ რა მისი ფერია!

მაგრა მას ზედა ბულბულსა ჯერთ ტკბილად არ უმდერია.

უმსგავხო საქმე ყოველი მოკლეა, მით ოხერია.

რა უთქვამს, რა მოუჩმახავს, რა წიგნი მოუწერია!“

ესეგვარი საზრახავი დაუზრახა გულსა შინა;

მერმე იტყვის: „ჩემგან კიდე ჩემი შემწე არავინ-ა;

რასათვისცა გამოჭრილვარ, მისი ძებნა რათგან მინა,

რათაცა ვით ვპოვებ, მას ვიქმ, გულმან სხვამცა რა ისმინა!

იხი დიაცი აქა ზის, მნახავი კაცთა მრავალთა,

მოსადგურე და მოყვარე მგზავრთა, ყოველგნით მავალთა;

მიგჰყვე, მიამბობს ყველასა, რაზომცა ცეცხლი მწვავ ალთა,

ნუთუ რა მარგოს, გარდახდა მე მისგან ჩემთა ვცნა ვალთა!“

თქვა: „დიაცსა ვინცა უყვარს, გაექსვის და მისცემს გულსა, აუგი და მოყივნება არად შესწონს ყოლა კრულსა; რაცა იცის, გაუცხადებს, ხვაშიადსა უთხრობს სრულსა; მიჯობს, მიგჰვევ, განდა სამე ვსცნობ საქმესა დაფარულსა“.

კვლა იტყვის: „ვერვინ ვერას იქმს, თუ ეტლი არ მოსთმინდების, მით, რაცა მინდა, არა მაქვს, რაცა მაქვს, არ მომინდების; ბინდის გვარია სოფელი, ესე თურ ამად ბინდდების, კოკასა შიგან რაცა დგას, იგივე წარმოსდინდების!“

ა) წაკითხულის გააზრება:

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხსაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

უპასუხეთ შემდეგ კითხვებს:

- (1) 13. რა არის პირველი სტროფის მთავარი სათქმელი?
- ა) ქალი ადგილად შეგიყვარებს.
 - ბ) ქალი არასოდეს გილალატებს.
 - გ) ქალი ზოგჯერ მოგატყუებს.
 - დ) ქალის ნდობა არ შეიძლება.
- (1) 14. რომელ სტრიქონში ჩანს, რომ ფატმანს ერიდება, ავთანდილს თავისი გრძნობა გაუმულავნოს?
- ა) „ფატმან ხათუნს ავთანდილის გულსა ნდომა შეუგიდა“.
 - ბ) „სიყვარული მეტის-მეტი მოემატა, ცეცხლებრ სწვიდა“.
 - გ) „დამალვასა ეცდებოდა, მაგრა ჭირთა ვერ მალვიდა“.
 - დ) „იტყვის: „რა ვქმნა, რა მერგების?“ აწვიმებდა, ცრემლთა დურიდა“.
- (1) 15. ტროპული მეტყველების რომელ საშუალებას იყენებს ავტორი სტრიქონში: „ჰე, მზეო, ღმერთსა ვინაოგან მზედ სწადდი დასაბადებლად“?
- ა) გაპიროვნებას.
 - ბ) ეპითეტს.
 - გ) შედარებას.
 - დ) პიპერბოლას.
- (1) 16. რომელი სტრიქონი გამოხატავს აზრს: გამწირავ შენი გულცივობით, თუ ხათრს გამიწევ?
- ა) „გცნობდე, გინდოდე საკლავად, ან ჩემი რა გაგვიდოდეს“.
 - ბ) „მუნამდის გავძლო სულთა დგმა, გული რაზომცა მტკიოდეს“.
 - გ) „სრულად დამწვარვარ, თუ მზისა შუქნი არ მომესწრებიან“.
 - დ) „შენ გტრფიალობენ მჭვრეტელნი, შენთვის საბრალოდ ბნდებიან“.
- (1) 17. რით ასენა ავთანდილმა ფატმანის კადნიერება?
- ა) ფატმანმა არ იცოდა, რომ ავთანდილი არაბეთის სპასპეტი იყო.
 - ბ) ფატმანმა არ იცოდა, რომ ავთანდილი სახელგანთქმული მეომარი იყო.
 - გ) ფატმანმა არ იცოდა, რომ ავთანდილს მიჯნური ჰყავდა.
 - დ) ფატმანმა არ იცოდა, რომ ავთანდილი ტარიელისათვის ზრუნავდა.
- (1) 18. რომელი მხატვრული სახე შეიძლება გულისხმობდეს თინათინს?
- ა) ბულბული.
 - ბ) ვარდი.
 - გ) მზე.
 - დ) მნათობი.
- (1) 19. რომელ სტრიქონში ჩანს მოტივი, რომლის გამოც ავთანდილი დაჟყვა ფატმანის ნებას?
- ა) „მერმე იტყვის: „ჩემგან კიდე ჩემი შემწე არავინ-ა“.
 - ბ) თქვა: „დიაცსა ვინცა უყვარს, გაექსვის და მისცემს გულსა“.

- გ) „აუგი და მოყივნება არად შესწონს ყოლა კრულსა“.
 დ) „მიჯობს, მივჰყვე, განდა სამე გსცნობ საქმესა დაფარულსა“.

(1) 20. რას გულისხმობს ავთანდილი სიტყვებში: „ვერვინ ვერას იქმს, თუ ეტლი არ მოსთმინდების“?

- ა) ბედისწერა ვერაფერს შეცვლის ადამიანის ცხოვრებაში.
 ბ) ბედისწერის დახმარების გარეშე ადამიანი ვერაფერს მიაღწევს.
 გ) ბედისწერის მიუხედავად ადამიანი მაინც მიაღწევს მიზანს.
 დ) მხოლოდ ბედისწერის დახმარებით ადამიანი ვერაფერს მიაღწევს.

(1) 21. რას ახასიათებს მოცემული მონაკვეთის უკანასკნელი ორი სტრიქონი?

- ა) ზეციურ სამყაროს.
 ბ) მიწიერ სამყაროს.
 გ) პიროვნების ნებას.
 დ) ღვთის ნებას.

(1) 22. ავთანდილის რა თვისება ჩანს ამ ეპიზოდში?

- ა) ერთგულება.
 ბ) ვაჟაცობა.
 გ) მიმტევებლობა.
 დ) შორსმჭვრეტელობა.

ბ) წერითი დავალება:

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უბასუებს, მოცემული ტექსტის პერიოდისა, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადა გაგებული, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელდება, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალკალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ტესტში დატვებულია ფურცლები შავი სამუშაოსათვის, რომელიც არ სწორდება (სურვილის მიხედვით, შეგიძლიათ გამოიყენოთ ან არ გამოიყენოთ ისინი).

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯდაბნით.

წერითი დავალების მაქსიმალური ქველაა 25.

გააანალიზეთ მოცემული მონაკვეთი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, როგორ პერსონაჟად წარმოგვიდგება ფატმან ხათუნი;
- იმსჯელეთ ავთანდილის მხატვრული სახის შესახებ (ყურადღება მიაქციეთ პერსონაჟის ქცევის მოტივაციას);
- იმსჯელეთ, რა მხატვრული საშუალებებითაა გამოხატული ავტორის სათქმელი.
თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დაგალება № 2

ალექსანდრე ყაზბეგის „ელგუჯას“ პერსონაჟის სვიმონ ჩოფიკაშვილის წინაშე დგას საბუდისწერო არჩევანი საკუთარ იღებებსა და მეფის გადაწყვეტილებას შორის:

საქართველოს რუსეთის მფარველობის ქვეშ შესვლამდინაც სვიმონ ჩოფიკაშვილი იყო ერთი მიღებული კაცთაგანი მეფესთან. ამას ებარა მთელი მთის ხალხი და ის სიმაგრები, რომელსაც კაცების კარს უწოდებდნენ – დარიელა.

ეს პირი ჯერ წინააღმდეგი იყო რუსეთის მფარველობის ქვეშ შესვლისა, მაგრამ უკანასკნელს რჩევაზედ, რომელიც მეფის სასახლეში იყო გამართული, შეიტყო მეფის გარდაწყვეტილი სურვილი და, როგორც მეფის ერთგულთაგანი, რომელსაც მეფის წადილის წინააღმდეგობა მომაკვდავ ცოდვად მიაჩნდა, დამორჩილდა ბრძანებას და მიემხრო შეერთების მსურველთა.

რჩევის შემდეგ ისევ თავის მთებში დაბრუნდა და, მეფის ბრძანებისამებრ, თავის თავზედ მიიღო ზრუნვა მომავალს რუსებზედ.

ის გულმოდგინედ ასრულებდა ამ სამსახურს და ცდილობდა მეფე გიორგის აღსრულებოდა ის წადილი და ის სარგებლობა, რომელსაც მეფე და მისი მომხრენი ამ მფარველობისაგან მოელოდნენ. რუსებმაც ჩარა შენიშნეს სვიმონ, რადგანაც დაინახეს იმისი გავლენა მთაში და თავის მხრითაც ჯარების შესახებ მიანდეს სხვადასხვა განკარგულება. რასაკვირველია, ეს იმათვის სასარგებლო პირი კიდეც დააჯილდოვეს და პირდაპირ მაიორის მუნდირით და ეპოლეტებით მხარეჭი აუგვავეს.

სვიმონის ამგვარმა მდგომარეობამ შური აღუძრა გაგის, რომელსაც სამუდამო ზრუნვად შეექმნა სვიმონის დამცირება, რომ იმისი ადგილი თითონ დაეჭირა. ამისათვის გაგი შეუწნდა ალექსანდრე ბატონიშვილს, დაარწმუნა, რომ რუსების შემოსვლის მიზეზი მხოლოდ სვიმონ იყო, და ეს რომ არ ერეოდეს საქმეში და არ უშლიდეს, რუსების განდევნა ადვილი იქმნებოდა. ბატონიშვილი წინადვე იცნობდა სვიმონს, როგორც ერთ სასარგებლო და ჭკვიან კაცს და ამისათვის იმის დაცემა იქამდის არ უნდოდა, სანამ იმის მომხრობას არ სცდიდა.

ალექსანდრემ, რომელსაც ხევსურეთში თავის მომხრე ჯარები შეეყარა, გამოუგზავნა კაცი სვიმონს და ითხოვდა მისგან სრულს მორჩილებას, ხევიდგან რუსების გარეკას და ამ უკანასკნელებისათვის შემოსასვლელ გზების შეკვრას. ამ ბრძანების აღსრულებისათვის ალექსანდრე ბატონიშვილი პირდებოდა დიდ პატივს და წყალობას, მაგრამ უკეთუ სვიმონ არ დამორჩილდებოდა, მაშინ ემუქრებოდა სარჩო-საბადებლის გადაწვას და ცოლ-შვილით ამოწყვეტას.

– როცა დრო იყო, მეც ვიძახოდი: რად გვინდა რუსები-მეთქი! მაგრამ მეფემა ბრძანა, შემოუშვიო, და მეც მეფის ბრძანებას საით გადაუვლიდი? – წარმოსთქვა სვიმონმა და ჩაჰკიდა თავი.

- მაშ ეხლა, ეხლა რას აპირებ?
- ახლა გვიან-დაა, გვიან!..
- მაშ რას პასუხს აძლევ ბატონიშვილს, იმის მხარეს არ იჭერ?
- არა.
- რას ამბობ? ხომ სულ ამოგწყვეტავს, სახლ-კარს ამოგიწვავს!
- რაი უყო?.. თუ რუსების შემოშვება არ გინდოდათ, მაშინ წინადვე უნდა გეფიქრათ, თუ არა და ეხლა, როცა ყველა სიმაგრეები ხელში ჩაიგდეს, მე რით-და განვდევნო?!
- გაიგე კარგა, რომ რუსებს მეფე მფარველობასა სთხოვს და...
- მეც ეგრე მგონია!.. აბა, რაი უყო? მეფეს ეგრე უნდა... – რაღაც მწუხარებით წარმოსთქვა სვიმონმა და დაეტყო, რომ ის მოქმედებდა თავის სურვილის წინააღმდეგ.

გაკვირვებული მოციქულები ყურს უგდებდნენ სვიმონის გადაწყვეტილებას, ისინი იცნობდნენ სვიმონს მთის კაცად, რომლისთვისაც თავისუფლება ყველაზედ უმაღლესი ჯილდო არის, და ეს კი თავის თავს და თავის ქვეყანას სხვა გვარტომობის ხალხს მონად აძლევდა! მონად აძლევდა ამისთვის, რომ თვითონაც დარწმუნებული იყო, რომ საქართველო რუსების ბატონობას ვერ გადარჩებოდა.

- მაშ ბატონიშვილს რა პასუხს უთვლი?
- ბატონიშვილსა? ჩემგან ხვეწნა და მუდარა მოახსენე: მეფეს ნუ ეწინააღმდეგება და საქართველოს ძალას შეაზე ნუ ჰყოფს... თუ ერთად ვიქნებით, რუსები კიდევ ვერას გვიზამენ, მაგრამ, თუ შეა გავიყავით, მაშინ ჩვენი საქმე წასულია!.. ჩავიდეს მეფესთან, მოუდგეს გვერდსა და რაიცა რუსებთან პირობები გვაქვს, ისინი აასრულებინოს! თორემ თუ ეგრე მოვიქეციო, ჩვენ ერთმანეთთან ბრძოლაში დავიქანცებით, დავსუსტდებით, და რუსები კი თავიანთ წადილს აასრულებენ... ჩავიდეს მეფესთან, ჩა! მეფე დავთისაგან არის დანიშნული. იმის გულის პასუხს კაცი ვერ მისწვდების, – მეფეს ყველა უნდა ემორჩილებოდეს.

– უფრთხილდი, სვიმონ, ბატონიშვილი განრისხდება მაგ პასუხით და მაშინ ვედარავინ გიხსინს.

- რა უყო!.. მეფის ბრძანებას და სურვილს ვერ გადავალ და თუ ბრძანებს, მარტო მე შევები რუსებს.

ამ პასუხით გაისტუმრა იმან შუაკაცები, რომელთაც ბატონიშვილს ამ სიტყვების აზრი სრულებით სხვარიგად გადასცეს. იმათ ჩაგონეს, რომ სვიმონ დალატობს სამშობლოსაც და თვითონ მეფესაც, რომ სვიმონს ხალხის მოსვენება და თავისუფლება ბრჭყვიალა ტანისამოს-ზედ გაუცევლია.

ბატონიშვილმა გამოისტუმრა ჯარები სვიმონის დასასჯელად და გაგის ჩააბარა იმათზედ უფროსობა. ეს ამბავი სვიმონს შეატყობინეს და ის თავის ცოლ-შვილით გაიხიზნა ჩერქეზეთში, თავის ცოლის სამშობლოში, სადაც რამოდენიმე ხანს დარჩა.

სვიმონს ისე საჩქაროდ მოუხდა თავის სახლიდგან გაქცევა, ისე მოუღოლნელად, რომ ძლივს მოასწრო ცოცხალი თავის გახწევა და საქონელი, სიმღიდო თუ სხვა ბარგი, ყველაფრი იქ დარჩა და შეიქმნა განადგურებული შემოსეულის ჯარისაგან.

სვიმონის სახლი გაცარცვეს, შემდეგ ცეცხლი წაუგიდეს, და, რისაც წაღება ვერ შეძლეს, მთლად ჩაბუგეს...

ა) წაკითხულის გააზრება:

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოსაზღვრეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

უბასუხეთ შემდეგ კითხვებს:

(1) 13. რა თანამდებობა ეკავა სვიმონ ჩოფიკაშვილს?

- ა) მეფისნაცვლის მოადგილე იყო.
- ბ) მოიულეოთის ხევისბერი იყო.
- გ) ხევის მმართველი იყო.
- დ) ხევსურეთის გუბერნატორი იყო.

(1) 14. რა ინფორმაციას გვაძლევს სვიმონ ჩოფიკაშვილის შესახებ ტექსტის მეორე აბზაცი?

- ა) საკუთარი სურვილის საპირისპიროდ რუსეთთან ურთიერთობას შეუწყო ხელი.
- ბ) საკუთარი სურვილის საპირისპიროდ რუსეთის მეფის სურვილს დაემორჩილა.
- გ) საკუთარი სურვილის საპირისპიროდ რუსეთის ჯარს შემოუძღვა საქართველოში.
- დ) საკუთარი სურვილის საპირისპიროდ წინ აღუდგა რუსეთის შემოსვლას ხევში.

(1) 15. რა მოტივი ამოძრავებდა სვიმონ ჩოფიკაშვილს?

- ა) მეფის ერთგულების გრძნობა.
- ბ) სამსახურებრივი დაწინაურების წადილი.
- გ) სახელის მოხვეჭის სურვილი.
- დ) შვილების კეთილდღეობაზე ზრუნვა.

(1) 16. რატომ არწმუნებდა გაგი ალექსანდრე ბატონიშვილს, რომ სვიმონი მოღალატე იყო?

- ა) სურდა რუსების განდევნა საქართველოდან.
- ბ) სურდა რუსების გულის მოგება.
- გ) სურდა სვიმონის დაბეზღება მეფესთან.
- დ) სურდა სვიმონის თანამდებობის დაკავება.

(1) 17. რატომ არ სურდა ალექსანდრე ბატონიშვილს სვიმონ ჩოფიკაშვილის დასჯა მანამდე, სანამ მის მიმხრობას არ სცდიდა?

- ა) იმიტომ, რომ სვიმონს დიდი ავტორიტეტი ჰქონდა მოხვეჭილი.
- ბ) იმიტომ, რომ სვიმონს დიდი თანამდებობა ჰქონდა მოპოვებული.

გ) იმიტომ, რომ სვიმონს მრავალრიცხოვანი ჯარი ემორჩილებოდა.
დ) იმიტომ, რომ სვიმონს რუსები ანგარიშს უწევდნენ.

(1) 18. რას ითხოვდა სვიმონისაგან ალექსანდრე ბატონიშვილი?

- ა) არ შემოეშვა რუსეთის ჯარი დარიალის ხეობაში.
- ბ) სრული მორჩილება გამოიცხადებინა რუსეთის სარდლობისათვის.
- გ) უსიტყვოდ დამორჩილებოდა გაგი ჩოფიკაშვილის ბრძანებას.
- დ) ცოლ-შვილის ამოწყვეტის შიშით გახიზნულიყო ჩერქეზეთში.

(1) 19. რას სთხოვდა სვიმონ ჩოფიკაშვილი ალექსანდრე ბატონიშვილს?

- ა) არ დაესუსტებინა საქართველო.
- ბ) არ დამორჩილებოდა მეფეს.
- გ) არ დამორჩილებოდა რუსებს.
- დ) არ დაქანცულიყო ბრძოლით.

(1) 20. რატომ იყვნენ ბატონიშვილის მოციქულები გაკვირვებულნი სვიმონის გადაწყვეტილებით?

- ა) იმიტომ, რომ სვიმონი ამტკიცებდა, საქართველო რუსების ბატონობას ვერ გადაიტანს.
- ბ) იმიტომ, რომ სვიმონი მთის ხალხში ოვისუფლებისმოყვარე ვაჟკაცად იყო ცნობილი.
- გ) იმიტომ, რომ სვიმონი მხოლოდ საკუთარი დაწინაურებისა და კარიერისათვის ზრუნავდა.
- დ) იმიტომ, რომ სვიმონი ხალხის ხება-სურვილს ყურადღებას არ აქცევდა.

(1) 21. რატომ გამოგზავნა ბატონიშვილმა ჯარები სვიმონის დასასჯელად?

- ა) იმიტომ, რომ გაგის დაწინაურება სურდა.
- ბ) იმიტომ, რომ დაარწმუნეს სვიმონის დალატში.
- გ) იმიტომ, რომ მოხევეთა დასჯა სურდა.
- დ) იმიტომ, რომ ხიფათს არ ერიდებოდა.

(1) 22. სვიმონ ჩოფიკაშვილის რა თვისება ჩანს ამ ტექსტში?

- ა) ამპარტავნობა.
- ბ) მიმტევებლობა.
- გ) მოხერხებულობა.
- დ) პრინციპულობა.

ბ) წერითი დავალება:

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უბახუებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებული, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გამნელდება, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხებებზე ცალკალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დებალეურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისის. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ტესტში დატოვებულია ფურცლები შავი სამუშაოსათვის, რომელიც არ სწორდება (სურვილის მიხედვით, შეგიძლიათ გამოიყენოთ ან არ გამოიყენოთ ისინი).

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯდაბნით.

წერითი დავალების მაქსიმალური ქვედა 25.

გააანალიზეთ მოცემული მონაკვეთი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ტექსტში ასახული დრამატული ვითარების შესახებ (ყურადღება მიაქციეთ ალექსანდრე ბატონიშვილისა და სვიმონ ჩოფიკაშვილის დაპირისპირების მიზეზებს);
- იმსჯელეთ სვიმონის მხატვრული სახის შესახებ (შეაფასეთ, რამდენად დამაჯერებელია მისი არგუმენტები);
- იმსჯელეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი თავისი სათქმელის გამოსახატავად. **თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!**

შავი სამუშაოსათვის

ქართული ენა და ლიტერატურა

II ვარიანტი (შეფასების სქემა)

ქართული ენა

1. 1. – ბ); 2. – დ); 3. – კ); 4. – ა).

2. I უშცდ. 3, 5, 7, 9, 10; II უშცდ. 1, 2, 4, 6, 8.

3. კატების ოჯახში გამოიყოფა პანტერათა სახეობა, რომელსაც მიეკუთვნებიან შემდეგი მტაცებლები: ლომი, იაგუარი, ვეფხვი და ლეოპარდი. ამ სახეობის ყველაზე დიდი წარმომადგენელია ვეფხვი. იგი დამით ნადირობს. ვეფხვი გზადაგზა მაღალ ბალახში იმალება და მსხვერპლს სიბნელეში უეცრად ესხმის თავს. იგი ნანადირევის ნარჩენებს ფოთლებით ფარავს. ვეფხვის ახალდაბადებული ნაშიერები ძალიან ლამაზები, მაგრამ ბრძები და უსუსურები არიან. ყოველი მათგანი დედაზეა დამოკიდებული.

საჭიროა უზრუნველვყოთ ამ უნიკალური ოჯახის უსაფრთხოება, რადგან დიდი კატების რამდენიმე სახეობა, რომელთაც ადამიანებმა საარსებო გარემო შეუზღუდეს, გადაშენების გზაზე.

ქართული ლიტერატურა

5. შუშანიკის აზრით, მისი მდგომარეობა იმიტომ არ არის სატირელი, რომ ტანჯვის საზღაურად იგი იმქვეუნად ნეტარებას (სასუფეველს) მოიპოვებს (სამოთხეში მოხვდება, წამება საუკუნო სიხარულად გადაექცევა...). ხუცესის სიტყვებში ჩანს მისი მზრუნველობა დედოფლის მიმართ (ჩანს, რომ იგი თანაუგრძნობს ტანჯულ დედოფალს). „სისხლი ესე განმწმედელ არს ცოდვათა ჩემთაი“.

1. სასუფეველს მოიპოვებს ————— 1j.
2. თანაგრძნობა ————— 1j.
3. სისხლი ესე განმწმედელ არს ცოდვათა ჩემთაი ————— 1j.

6. უსენმა მეფეს გაუმჯდავნა საიდუმლო, რომელიც მას ფატმანმა გაანდო (უამბო გულანშაროში ნესტან-დარეჯანის ყოფნის შესახებ). მეფე გაახარა უსენის მიერ მოთხრობილმა ამბავმა (მეფეს ესიამოვნა). მეფის მონათა უხუცესი ფატმანს ეწვია ნესტან-დარეჯანის წასაყვანად (მეფის ბრძანების შესასრულებლად). „მუნამდის არ მიკვესია“.

1. მეფეს გაუმჯდავნა ფატმანის მიერ განდობილი საიდუმლო ————— 1j.
2. გაუხარდა ————— 1j.
3. ნესტანის წასაყვანად ————— 1j.
4. მუნამდის არ მიკვესია ————— 1j.

7. „ვეძებე და შენი მზგავსი მე აქ ვერცადა ვნახეო“. სიტყვებში – „შენ კერძ დამმარხეო“ – იგულისხმება: შენთან (სამოთხეში) მაყოფე (სასუფეველში წამიყვანე, ჯოჯოხეთი ამარიდე). პოეტის სევდის მიზეზია მისი დაშორება ქრისტესაგან (სამშობლოდან გადახვეწა).

1. ვეძებე და შენი მზგავსი მე აქ ვერცადა ვნახეო ————— 1j.
2. შენთან (სამოთხეში) მაყოფე ————— 1j.
3. დვითისაგან შორს ყოფნა (სამშობლოდან გადახვეწა) ————— 1j.

8. პოეტი მტკვრის პირას განმარტოებისკენ ისწრაფვის, რათა ბუნებაში იპოვოს ნუგეში (სულიერი სიმშვიდის მოსაპოვებლად). „აქაც ყოველი არე-მარე იყო მოწყენით“. პოეტის მზერა ისწრაფვის პორიზონტისაკენ (ცისქენ).

1. ბუნებაში ეძებს ნუგეშს ————— 1j.
2. აქაც ყოველი არე-მარე იყო მოწყენით ————— 1j.
3. პორიზონტისაკენ (ცისქენ) ————— 1j.

9. იღია ვარაუდობდა, რომ მისი თანამედროვე მკითხველი ლუარსაბის სახეში საცუთარ თავს იცნობდა, რადგან ლუარსაბი იმდროინდელი ქართველი თავადის განზოგადებულ სახედ წარმოადგინა. იღია მოელის, რომ მკითხველი აღშფოთდება (მკითხველი დამრასავს, გააკრიტიკებს...). ტექსტის მიხედვით, მწერლობა უნდა ემსახურებოდეს ერის ინტერესებს (უნდა აკრიტიკებდეს ერის ნაკლოვანებებს, მწერლობამ უნდა ასახოს სინამდვილე).

1. ლუარსაბი ქართველთა ნაკლის კრებითი სახეა ————— 1J.

2. გაბრაზდება ————— 1J.

3. მწერლობა ხალხის ინტერესებს უნდა ემსახურებოდეს ————— 1J.

10. სტრიქონში „ზღუდე გამაგრდა ქართლისა“ იგულისხმება, რომ მტრის წინააღმდეგ ხევსურთა თავდადებული ბრძოლების წყალობით ქართლი გაძლიერდა (ქართლის საზღვრები განმტკიცდა, მცერი დამარცხდა, ხევსურეთი უსაფრთხოდაა...). მეოთხე სტრიქონში გამოყენებულია მეტაფორა. მტრობას გადატანითი მნიშვნელობით აღნიშნავს სიტყვა „რჩოლა“.

1. ხაზდვარი განმტკიცდა ————— 1J.

2. მეტაფორა ————— 1J.

3. რჩოლა ————— 1J.

11. უცნობის გარეგნობაში საოცარი იყო მისი „ორი პირისახე და სამი თვალი“. ავტორი მიგვანიშნებს უცნობის სისახტიკეზე (დაუნდობლობაზე, სიმკაცრეზე...). სოხუმის მცხოვრები შემინდნენ (აღელდნენ, აფორიაქდნენ...). ეს ტექსტი მიეკუთვნება რეალისტურ მიმართულებას (დასაჯებია აგრეთვე – ნეორომანტიკულს).

1. ორი პირისახე და სამი თვალი ————— 1J.

2. სისახტიკეზე ————— 1J.

3. შემინდნენ ————— 1J.

4. რეალიზმს ————— 1J.

12. „პვალდაკვალ ჩემი დემონი მომდევს“. ბოლო სტრიქონში გამოხატულია განწირულების შეგრძნება (მოახლოებული სიკვდილის შეგრძნება, შიში).

1. პვალდაკვალ ჩემი დემონი მომდევს ————— 1J.

2. შიში ————— 1J.

წაკითხულის გააზრება

(დაგალება №1)

13. ღ) ————— 1J. 14. ვ) ————— 1J. 15. ღ) ————— 1J. 16. ვ) ————— 1J. 17. ვ) ————— 1J.
18. ვ) ————— 1J. 19. ღ) ————— 1J. 20. ვ) ————— 1J. 21. ვ) ————— 1J. 22. ღ) ————— 1J.

(დაგალება №2)

13. ვ) ————— 1J. 14. ვ) ————— 1J. 15. ვ) ————— 1J. 16. ღ) ————— 1J. 17. ვ) ————— 1J.
18. ვ) ————— 1J. 19. ვ) ————— 1J. 20. ვ) ————— 1J. 21. ვ) ————— 1J. 22. ღ) ————— 1J.

**№ 4 დავალების შეფასების კრიტერიუმები
(საერთო ოთხივე ვარიანტისათვის)**

მაქსიმალური ქულა – 12.

I. კრიტერიუმი

№	ტექსტის ორგანიზება	ქულები
1.	ტექსტი ორგანიზებულია და პასუხი გაცემულია სამივე მითითებაზე.	3
2.	ტექსტი ორგანიზებულია და პასუხი გაცემულია ორ მითითებაზე ან პასუხი გაცემულია სამივე მითითებაზე, მაგრამ ტექსტი არ არის სათანადოდ ორგანიზებული.	2
3.	ტექსტი ორგანიზებულია, მაგრამ პასუხი გაცემულია მხოლოდ ერთ მითითებაზე ან პასუხი გაცემულია ორ მითითებაზე, მაგრამ ტექსტი არ არის სათანადოდ ორგანიზებული.	1
4.	ტექსტი არ არის სათანადოდ ორგანიზებული და პასუხი გაცემულია მხოლოდ ერთ მითითებაზე ან/და დავალება არააღერატურადაა გაგებული.	0 ნაწერი არ სწორდება

II. კრიტერიუმი

№	დასაბუთება	ქულები
1.	კარგად არის დასაბუთებული სამივე მითითება.	3
2.	კარგად არის დასაბუთებული ორი მითითება და მესამე – ნაწილობრივი .	2
3.	კარგად არის დასაბუთებული ერთი მითითება და ნაწილობრივი არის დასაბუთებული დანარჩენი ორიდან ერთი მაინც ან ორი მითითება კარგად არის დასაბუთებული, მაგრამ ერთი საერთოდ არ არის შესრულებული .	1
4.	ნაწილობრივი არის დასაბუთებული სამივე მითითება ან კარგად არის დასაბუთებული მხოლოდ ერთი მითითება, დანარჩენი ორი საერთოდ არ არის შესრულებული .	0

III. კრიტერიუმი

№	ლექსიკა და სტილი	ქულები
1.	ნაშრომში აზრი ენობრივად (ლექსიკურად) ზუსტად და მკაფიოდაა გამოხატული, შერჩეულია დასმული ამოცანის შესაფერისი სტილი, დაცულია ნაშრომის სტილისტური ერთგვაროვნება. გვხვდება ორიოდე სტილისტური ხარვეზი.	2
2.	ნაშრომში აზრი გასაგებია, მაგრამ ლექსიკა მწირია, გვხვდება სტილისტური ხარვეზები.	1
3.	ნაშრომი სტილისტურად გაუმართავია.	0

IV. პრიტერიუმი

№	მორფოლოგია, ორთოგრაფია, სინტაქსი	ქვლები
1.	არ არის დაშვებული ორზე მეტი შეცდომა.	3
2.	არ არის დაშვებული ოთხზე მეტი შეცდომა.	2
3.	არ არის დაშვებული ექვსზე მეტი შეცდომა.	1
4.	დაშვებულია ექვსზე მეტი შეცდომა.	0

V. პუნქტუაცია

№	პუნქტუაცია	ქვლები
1.	არ არის დაშვებული სამზე მეტი შეცდომა.	1
2.	დაშვებულია სამზე მეტი შეცდომა.	0

წერითი დავალების შეფასების კრიტერიუმები (საერთოა ოთხივე ვარიანტისათვის)

წერითი დავალების მაქსიმალური ქულა 25. უპირველეს ყოვლისა, გამსწორებელმა უნდა განსაზღვროს, **უპასუხებს თუ არა ნაწერი მოცემულ დავალებას.**

თუ აბიტურიენტის ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებული, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს, **დაიწერება 0 ქულა და ნაწერი აღარ გასწორდება.**

თუ ნამუშევარი დავალებას უპასუხებს, იგი უნდა გასწორდეს ქვემოთ მოცემული შეფასების სქემის მიხედვით.

I კრიტერიუმი

№	დავალების აღეკვატურად გაგება და გააზრება	ქულები
1.	დავალების პირობა აღეკვატურადაა გაგებული, ტექსტი ღრმადაა გააზრებული, ნაშრომში იგრძნობა ავტორის უმთავრესი სათქმელისა და ემოციური მიზანდასახულობის წვდომა.	4
2.	დავალების პირობა და ტექსტი აღეკვატურადაა გაგებული.	3
3.	დავალების პირობა და ტექსტი მთლიანობაში აღეკვატურადაა გაგებული და გააზრებული, თუმცა ერთ შემთხვევაში შეინიშნება დავალების პირობის ან ტექსტის არაადეკვატური გაგება.	2
4.	ერთზე მეტ შემთხვევაში დავალების პირობა ან/და ტექსტი არაადეკვატურადაა გაგებული.	1
5.	ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებული.	0 ნაწერი აღარ სწორდება

II კრიტერიუმი

№	ნაშრომის აგება	ქულები
1.	ნაშრომი უპასუხებს სამივე მითითებას და კარგადაა ორგანიზებული, მონაკვეთები თანამიმდევრულად და ლოგიკურად ენაცვლება ერთმანეთს, აბზაცები სწორადაა გამოყოფილი. დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადაღებით იქნება პასუხი გაცემული.	3
2.	ნაშრომი უპასუხებს სამ მითითებას, თუმცა ნაწილობრივ დარღვეულია ტექსტის ლოგიკა ან/და ზოგან აბზაცები არასწორადაა გამოყოფილი; ან ნაშრომი უპასუხებს ორ მითითებას და კარგადაა ორგანიზებული, მონაკვეთები თანამიმდევრულად და ლოგიკურად ენაცვლება ერთმანეთს, აბზაცები სწორადაა გამოყოფილი.	2
3.	ნაშრომი უპასუხებს ორ მითითებას, თუმცა ნაწილობრივ დარღვეულია ტექსტის ლოგიკა ან/და ზოგან აბზაცები არასწორადაა გამოყოფილი; ან ნაშრომი უპასუხებს ერთ მითითებას და კარგადაა ორგანიზებული, მონაკვეთები თანამიმდევრულად და ლოგიკურად ენაცვლება ერთმანეთს, აბზაცები სწორადაა გამოყოფილი.	1
4.	ნაშრომი უპასუხებს ერთ მითითებას, თუმცა ნაწილობრივ დარღვეულია ტექსტის ლოგიკა ან/და ზოგან აბზაცები არასწორადაა გამოყოფილი.	0

III ქრიტერიუმი

№	მოხაზუებების არგუმენტირება და აღმარენტირება ციტირება	ქულები
1.	მსჯელობა სამივე მითითების მიხედვით დასაბუთებულია (არგუმენტირებულია) და არგუმენტები გამყარებულია ტექსტური მასალით.	6
2.	მსჯელობა ორი მითითების მიხედვით დასაბუთებულია და არგუმენტები გამყარებულია ტექსტური მასალით, ხოლო მესამე მითითებაზე მსჯელობისას არგუმენტები არადამაჯერებელია და/ან არ არის გამყარებული ტექსტური მასალით.	5
3.	მსჯელობა ორი მითითების მიხედვით დასაბუთებულია და არგუმენტები გამყარებულია ტექსტური მასალით, ხოლო მესამე მითითება საერთოდ არ არის შესრულებული (პერიფრაზია ან მსჯელობა ორიოდე წინადადებითაა გადმოცემული).	4
4.	მსჯელობა ერთი მითითების მიხედვით დასაბუთებულია და არგუმენტები გამყარებულია ტექსტური მასალით, ხოლო ორ მითითებაზე მსჯელობისას არგუმენტები არადამაჯერებელია და/ან არ არის გამყარებული ტექსტური მასალით.	3
5.	მსჯელობა ერთი მითითების მიხედვით დასაბუთებულია და არგუმენტები გამყარებულია ტექსტური მასალით, მეორე მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები არადამაჯერებელია და/ან არ არის გამყარებული ტექსტური მასალით, ხოლო მესამე მითითება საერთოდ არ არის შესრულებული (პერიფრაზია ან მსჯელობა ორიოდე წინადადებითაა გადმოცემული).	2
6.	სამივე მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები არადამაჯერებულია და/ან არ არის გამყარებული ტექსტური მასალით.	1
7.	ორი მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები არადამაჯერებელია და/ან არ არის გამყარებული ტექსტური მასალით, ხოლო მესამე მითითება საერთოდ არ არის შესრულებული; ან მსჯელობა ერთი მითითების მიხედვით დასაბუთებულია და არგუმენტები გამყარებულია ტექსტური მასალით, ხოლო დანარჩენი მითითებები საერთოდ არ არის შესრულებული; ანდა ერთი მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები არადამაჯერებელია და/ან არ არის გამყარებული ტექსტური მასალით, ხოლო დანარჩენი მითითებები საერთოდ არ არის შესრულებული.	0

IV ქრიტერიუმი

№	ტექსტის მხატვრული თავისებურებების შეფასება	ქულები
1.	ნაშრომში გამოყოფილია ტექსტის არაერთი მხატვრული თავისებურება და მსჯელობა დასაბუთებულია კონკრეტული მაგალითებით.	2
2.	ნაშრომში გამოყოფილია ტექსტის ერთი მხატვრული თავისებურება და მსჯელობა დასაბუთებულია კონკრეტული მაგალითით.	1
3.	ნაშრომში გამოყოფილია ტექსტის მხატვრული თავისებურებები, მაგრამ არ არის დასაბუთებული კონკრეტული მაგალითებით; ანდა ნაშრომში არ არის გამოყოფილი ტექსტის მხატვრული თავისებურებები.	0

V პრიტერიუმი

Nº	დამოუკიდებელი აზროვნება და ზოგადი განათლება	ქულები
1.	ნაშრომში მკაფიოდ გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, შეხედულებათა და შეფასებათა არაშაბლონურობა და ზოგადი განათლება.	3
2.	ნაშრომში ნაწილობრივ გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, ოუმცა მკაფიოდ გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება; ანდა ნაშრომში მკაფიოდ გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, შეხედულებათა და შეფასებათა არაშაბლონურობა, ოუმცა ნაწილობრივ გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება.	2
3.	ნაშრომში ნაწილობრივ გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლებაც და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარიც; ან არ გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, ოუმცა ნაწილობრივ გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება; ანდა ნაშრომში ნაწილობრივ გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, მაგრამ არ გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება.	1
4.	ნაშრომში არ გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, აგრეთვე არ გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება.	0

VI პრიტერიუმი

Nº	ფაქტობრივი შეცდომები	ქულები
1.	ნაშრომში არ არის დაშვებული ფაქტობრივი შეცდომა.	1
2.	ნაშრომში დაშვებულია ფაქტობრივი შეცდომა.	0

VII პრიტერიუმი

Nº	ლექსიკა და სტილი	ქულები
1.	ნაშრომში აზრი ენობრივად (ლექსიკურად) ზუსტად და მკაფიოდაა გამოხატული, შერჩეულია დასმული ამოცანის შესაფერისი სტილი, აგრეთვე დაცულია ნაშრომის სტილისტური ერთგვაროვნება, გვხვდება ორიოდე სტილისტური ხარვეზი.	2
2.	ნაშრომში აზრი გასაგებია, მაგრამ ლექსიკა მწირია, გვხვდება რამდენიმე სტილისტური ხარვეზი.	1
3.	თხზულება სტილისტურად გაუმართავია.	0

VIII პრიტერიუმი

<i>Nº</i>	<i>სინტაქსური კონსტრუქციები</i>	<i>ქულები</i>
1.	ნაშრომში დაშვებულია ერთი სინტაქსური შეცდომა.	2
2.	ნაშრომში დაშვებულია ორი სინტაქსური შეცდომა.	1
3.	ნაშრომში დაშვებულია ორზე მეტი სინტაქსური შეცდომა.	0

IX პრიტერიუმი

<i>Nº</i>	<i>მორფოლოგია, ორთოგრაფია და პუნქტუაცია</i>	<i>ქულები</i>
1.	არ არის ოთხზე მეტი ამ ტიპის შეცდომა.	2
2.	არ არის ცხრაზე მეტი ამ ტიპის შეცდომა.	1
3.	დაშვებულია ცხრაზე მეტი ამ ტიპის შეცდომა.	0